

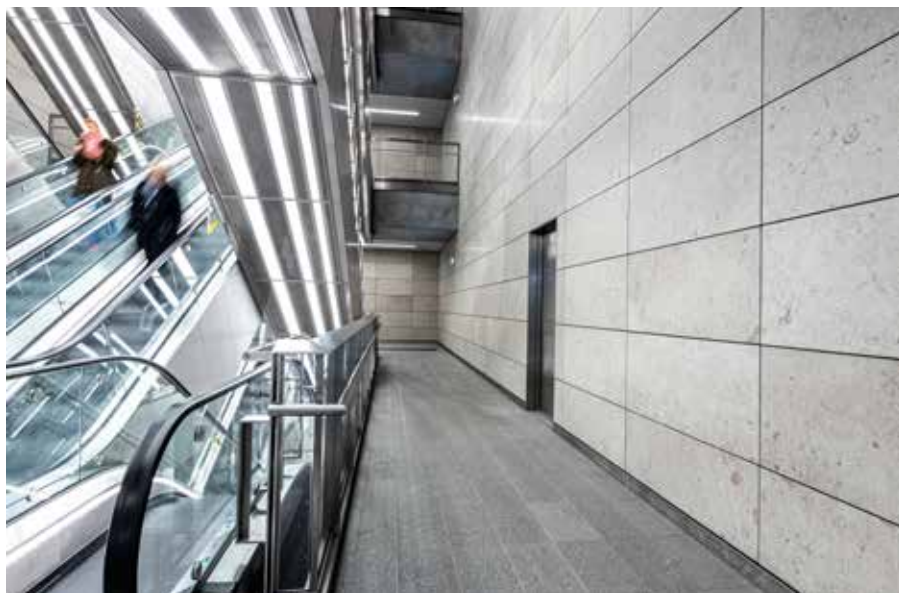

FOTO: PREBEN LORENTZEN

Gotländska kalkstenen Norrvange – här i tunnelbanan i Köpenhamn – tillhör de svenska stensorter som kopierats till namn och utseende.

Dags att skydda stensorten i EU

1 december 2025 öppnas ett ettårigt tidsfönster för mindre företag inom EU som vill skydda produkter med geografiska beteckningar. En registrering hos PRV ger ett snabbspår för framtida bedömningar.

– Alla stenbrytande företag bör ansöka om skydd för sina svenska stensorter, uppmanar Kai Marklin, ordförande för Sveriges Stenindustriförbund. **TEXT PETER WILLEBRAND**

TIDNINGEN STEN har i flera artiklar skrivit om den nya EU-förordning som träder i kraft den 1 december. Den ger skydd för geografiska beteckningar (GB) för hantverks- och industriprodukter tillverkade inom EU, i praktiken samma skyddsnivå som i dag finns för många jordbruksprodukter, som till exempel den grekiska fetastenen.

– Svenska stensorter har i flera år kopierats till namn och utseende i andra material. Förordningen ska sätta stopp för vad som i grunden är ett vilseledande förfarande. I slutänden drabbas konsumenterna som inte kan skilja på produkter med samma namn och användningsområde, säger Kai Marklin.

Förordningen ska uttryckligen stärka mindre och mellanstora företag. För att

leva upp till skyddsnivån ska kortfattat tre krav vara uppfyllda:

- produkten ska ha ett lokalt, regionalt eller nationellt ursprung.
 - produktens kvalitet, renommé och andra utmärkande attribut ska också vara knuten till det geografiska utsprunget.
 - en bearbetning av produkten ska ske inom det geografiska ursprunget.
- Många av våra medlemmar är familjeföretag som är verksamma på en mindre ort där stenen som bryts fått sitt specifika namn från den geografiska platsen där den bryts. Den gäller i praktiken alla svenska stensorter, säger Kai Marklin.

Flera länder i Europa har redan nationella myndigheter som ska se till att

förordningen i efterlevs. I Sverige har Patent- och registreringsverket (PRV) utsetts till ansvarig myndighet – utan att ha ett motsvarande nationellt ansökningsförfarande som i andra länder. PRV:s uppgift är istället att granska och motanföra geografiska beteckningar som eventuellt hinder i varumärkesansökningar, att bistå EU:s immaterialrättsmyndighet EUIPO med expertkompetens i nationella ansökningar och att utöva tillsyn över användningen av geografiska beteckningar på marknaden, sammanfattar Åsa Collett, juristchef vid PRV.

– Det är alltså till EUIPO man vänder sig om man vill ansöka om en registrering av ett svenskt geografiskt beteckning för hantverk eller industriprodukter eller om man vill invända mot ett beslut om registrering som EUIPO har fattat. Till PRV kan man vända sig om man till exempel anser att ett annat företag använder ett geografiskt namn på marknaden på ett sätt som strider mot den nya förordningen, säger hon.

SAMTIDIGT BETONAR hon att PRV har en viktig roll i registreringen av de produkter som de svenska företagen vill namnskydda.

– PRV har fått uppdraget att anmäla redan inarbetade namn till Kommissionen och EUIPO. Det måste ske innan den 2 december 2026. Namn som anmäls och uppfyller kraven för skydd ska registreras utan att någon ansökningsavgift behöver betalas eller att någon kan invända mot registreringen. På så sätt kan man säga att det blir ett snabbspår till en registrering hos EUIPO.

En anmälan kan ske under ett begränsat tidsfönster av ett år.

– Från 1 december 2025 till 2 december 2026 kan man anmäla beteckningarna som man vill skydda, säger Åsa Collett.

Flera tillverkare som idag kopierar svenska stensorter till namn, utseende och användningsområde har fått varumärkesskydd hos PRV. Frågan är nu om den nya förordningen även ger ett retroaktivt skydd som innebär att de inte längre får använda stensorternas geografiska namn på sina produkter?

Kai Marklin är hoppfull om ett vägledande prejudikat.

– Jag vill betona att vi inte har problem med konkurrensen från andra material som flera av våra medlemmar arbetar med dagligen. Men namnfrågan måste lösas för att skydda de brytande företagen. ■